

СОЦІАЛЬНЕ ПРОЄКТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

К. О. Кулава

доктор філософії з соціальної роботи, доцент кафедри соціальної роботи ФПСР ОНУ імені І. І. Мечникова

М. І. Брагар

старший викладач кафедри соціальної роботи ФПСР ОНУ імені І. І. Мечникова

Актуальність теми. Соціальне проєктування як інструмент розвитку та вдосконалення практики соціальної роботи є сучасним викликом в сфері соціальної роботи та необхідністю адаптації соціальних практик до швидко змінюваних соціальних умов. У сучасному світі соціальні проблеми стають все більш складними та багатограними, вимагаючи інтегрованих підходів для їх вирішення. Соціальне проєктування як метод роботи дозволяє створювати ефективні стратегії, спрямовані на покращення життя різних соціальних груп, зокрема вразливих категорій населення.

Розвиток соціальної роботи через проєктний підхід дає змогу враховувати місцеві потреби, розвивати інноваційні моделі, адаптуючи соціальні практики до специфіки соціального контексту. Впровадження соціальних проєктів сприяє не лише покращенню соціальних умов, але й підвищенню професійного рівня соціальних працівників, формуючи у них навички ефективного управління, моніторингу та оцінки результатів діяльності. Таким чином, соціальне проєктування виступає як потужний інструмент для вдосконалення практики соціальної роботи, сприяючи сталому розвитку соціальних послуг та підтримці соціальної справедливості в суспільстві [2]. Тема соціального проєктування в Україні була досліджена рядом вітчизняних науковців, які акцентують увагу на його значенні для розвитку соціальної роботи, оптимізації соціальних послуг та підвищення ефективності взаємодії соціальних працівників із різними категоріями клієнтів. Серед дослідників, зокрема, можна відзначити: О. Безпалько, Т. Сергу, С. Щербину, Л. Романовська.

Соціальне проектування в соціальній роботі є складним і багатогранним процесом, який визначається низкою особливостей, що зумовлені специфікою соціальних проблем і потреб, а також умовами, в яких здійснюється соціальна робота. Однією з ключових особливостей соціального проектування є індивідуальний підхід, оскільки кожен соціальний проєкт орієнтований на вирішення специфічних проблем, що виникають у різних соціальних групах або окремих осіб. Важливо, щоб проєкти відповідали конкретним умовам і потребам громади або групи клієнтів, оскільки лише такий підхід дозволяє досягнути максимального ефекту від реалізації проєкту [1].

Іншою важливою особливістю соціального проектування є організація спільної роботи між різними секторами: державними установами, громадськими організаціями, благодійними фондами та приватним сектором. Така міжсекторальна співпраця дає змогу мобілізувати необхідні ресурси, залучити кваліфікованих експертів і організувати комплексну допомогу вразливим категоріям населення. Сформована таким чином команда дозволяє ефективно вирішувати складні соціальні проблеми, забезпечуючи стійкий розвиток соціальних ініціатив.

Соціальне проектування вимагає гнучкості та здатності адаптуватися до змін у соціальному середовищі, оскільки соціальні проблеми можуть змінюватися через нові виклики, політичні чи економічні зміни. З цієї причини важливо мати можливість коригувати стратегії та методи проєктної діяльності, що дозволяє забезпечити її ефективність і відповідність новим реаліям. Це також передбачає обов'язкову оцінку результативності проєкту, що дає змогу виявити як позитивні, так і негативні аспекти реалізації проєкту, а також вчасно коригувати стратегії, якщо це необхідно.

Пріоритет у соціальному проектуванні часто відводиться превентивним заходам, що сприяють запобіганню виникнення соціальних проблем, таких як насильство, бідність, безробіття та інші. Соціальні проєкти, що мають на меті профілактику, сприяють не лише зменшенню рівня соціальних ризиків, але й розвитку позитивних соціальних навичок у громадян, таких як комунікація, розв'язання конфліктів та критичне мислення. Превентивні заходи є основою для формування здорового і

стійкого соціального середовища, де кожна людина має можливість для розвитку та самореалізації [3].

Особливістю соціального проектування є й активна участь громади в процесі розробки та реалізації проектів. Це дозволяє забезпечити максимальну відповідність проектів реальним потребам місцевих жителів та підвищити їх ефективність. Участь громади також сприяє сталості соціальних ініціатив, оскільки знижує ризик того, що проект буде сприйнятий як зовнішня інтервенція, не враховуючи місцеві особливості.

Інноваційні підходи та технології в соціальному проектуванні є ще однією важливою особливістю. Використання сучасних цифрових платформ і онлайн-ресурсів дозволяє зробити соціальні послуги доступнішими, розширюючи можливості для надання допомоги тим, хто її потребує. Віртуальні тренінги, онлайн-консультації та інші цифрові інструменти дозволяють досягнути більшої ефективності та покращити доступ до соціальних послуг, що особливо важливо в умовах, коли традиційні методи надання допомоги можуть бути недостатньо ефективними через відстань або інші фактори [2].

Таким чином, соціальне проектування в соціальній роботі є важливим інструментом для вирішення соціальних проблем та розвитку соціальних послуг. Воно вимагає комплексного підходу, взаємодії між різними секторами та участі громади, а також здатності адаптуватися до змінюваних умов. Професійне соціальне проектування дозволяє створювати сталі, ефективні та адаптивні стратегії, які сприяють розвитку інклюзивних, соціально відповідальних громад.

Отже, соціальне проектування є важливим інструментом у розвитку та вдосконаленні практик соціальної роботи, оскільки дозволяє ефективно реагувати на соціальні проблеми та потреби різних соціальних груп. Воно має суттєвий вплив на покращення якості соціальних послуг, оскільки передбачає індивідуальний підхід, міжсекторальну співпрацю та активну участь громади. Оцінка результативності, адаптивність до змінних умов і використання інноваційних технологій є ключовими складовими для забезпечення ефективності соціальних проектів.

Пріоритет превентивних заходів у соціальному проектуванні сприяє створенню стійких та здорових соціальних середовищ, де

кожна людина має можливість для розвитку та самореалізації. Інтеграція сучасних підходів та інструментів, таких як цифрові платформи, сприяє доступності соціальних послуг і підвищує ефективність їх надання. Виходячи з вище зазначеного, можемо констатувати, що соціальне проектування є ключовим елементом у розвитку соціальної роботи, що сприяє не лише вирішенню нагальних соціальних проблем, але й формує основи для сталого соціального розвитку.

Література

1. Кулава К. О., Робулець А. І. Соціальні проекти, як невід’ємна складова професійної діяльності соціального працівника // 76-та звітна студентська наукова конференція ФПСР ОНУ імені І. І. Мечникова : збірник матеріалів. Одеса, 2020. С. 100–105.
2. Романовська Л.І. Особливості соціального проектування в соціальній роботі. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. № 68, Т. 1. 2020. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/68/part_1_/23.pdf (дата звернення 27.11.2024).
3. Серга Т., Щербина С. Соціальне проектування: сутність, призначення, методологія // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2024. №1(54). С. 195–199.